

2012-01-23

Dnr 43-2011:2072

Ånge kommun

Rektor vid Torpshammars skola

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Torpshammars skola
i Ånge kommun

Tillsyn av Torpshammars skola

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ånge kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Torpshammars skola besöktes av Skolinspektionen den 8 november 2011.

Vid Torpshammars skola finns ingen sammanställning av måluppfyllelsen i årskurserna 3 och 5. Rektorn måste därför ta större ansvar för skolans resultat genom att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat. Vidare måste rektorn se till att skolan har ett systematiskt kvalitetsarbete som består av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Förutom Torpshammars skola har rektorn ansvar för ytterligare två skolor, tre fritidshem och tre förskolor med långa avstånd mellan verksamheterna. Detta försvårar rektorns möjligheter att vara delaktig i de olika verksamheterna och kan även vara en orsak till rektorns bristande kunskap om elevernas kunskapsresultat och övrig uppföljning av de nationella målen. Enligt Skolinspektionen är det dock av största vikt att resultaten följs upp för att skolan ska kunna identifiera utvecklingsområden i syfte att höja måluppfyllelsen.

Skolinspektionen bedömer att rektorns roll måste tydliggöras i skolans rutiner avseende arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Där ingår att rektor har att fatta beslut om åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte.

Av skolans enkäter framgår att eleverna verkar trivas bra på skolan vilket även bekräftar av rektorn. Det kan dock hända enskilda incidenter, men enligt rektorn har skolan då rutiner för att följa upp och hantera dessa situationer. Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling måste åtgärdas för att uppfylla författningarnas krav. Där behöver tydligare framgå vilka åtgärder skolan ska vidta för att förebygga kränkande behandling.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Torpshammars skola i Ånge kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ånge kommun att senast den **26 april 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling som uppfyller skollagens krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Skolan har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen (6 kap. 10 § skollagen).
- Det finns en plan mot kränkande behandling som uppfyller skollagens krav (6 kap. 8 § skollagen).

Särskilt stöd

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnå ser rektorn inte till att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Rektorn fattar beslut om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).
- Åtgärdsprogrammen följs upp och insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte tillräckligt om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- De skriftliga omdömena avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § skollagen, Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar).
- Rektorn tar ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat (4 kap. 6 § skollagen, Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar).

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Av skolans redovisning av resultat på nationella ämnesprov i årskurs 3 år 2011 framgår hur många elever som nått kravnivån i respektive delprov. I två av delproven i svenska var det sex av nio elever som inte nådde kravnivån, i ett annat delprov nådde samtliga elever kravnivån. I matematik var resultatet något bättre.

De nationella ämnesproven för årskurs 5 visar att samtliga elever nådde kravnivån i matematik. De flesta delproven i svenska visade ett bättre resultat än jämförbara siffror för riket. Även i engelska är resultaten något bättre än riket, mellan 87 och 94 procent av eleverna nådde kravnivån i respektive delprov. Skolan har ingen sammanställning av måluppfyllelsen för årskurs 3 och 5. Skolinspektionen kan därför inte bedöma skolans resultat i sin helhet.

I Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 5 framgår att eleverna känner sig trygga på skolan och att det finns någon att vända sig till om det händer något. Även av skolans egna enkäter framgår att eleverna verkar trivas bra på skolan. Rektorn uppger också att det är en trygg miljö vid Torpshammars skola även om det händer enskilda incidenter, vilket det enligt rektorn finns rutiner att hantera.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling som uppfyller skollagens krav.

Motivering:

Plan mot kränkande behandling

Skolans plan mot kränkande behandling hänvisar både till skollagen och till lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den senare lagstiftningen är upphävd och aktuella bestämmelser finns i 6 kap. skollagen (2010:800) och diskrimineringslagen.

Av intervju med rektorn vid Torpshammars skola framgår att kartläggning görs genom enkäter, information via klassråd, idélåda m.m. De åtgärder som ska vidtas utifrån kartläggningen anges i planen mot kränkande behandling.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling och där finns ett avsnitt om vilka åtgärder som ska vidtas för att främja tryggheten på skolan. Några

allmänt hållna punkter om vad skolan ska arbeta med framgår av planen. Det finns även ett avsnitt om skolans kortsiktiga mål under läsåret 10/11. Av det avsnittet framgår vissa åtgärder som skolan ska vidta avseende problem som kan antas identifierats via en kartläggning. Vidare anges att planen ska revideras varje läsår.

Skolinspektionen bedömer att det, i vissa fall, saknas konkreta åtgärder som skolan ska vidta för att komma tillrätta med de problem som identifierats. Exempelvis anges i planen att vårdnadshavare ska informeras om att det förekommer kränkningar via internet och sms. Det framgår dock inte vilka åtgärder skolan avser att genomföra för att förhindra den typen av kränkningar. Det saknas också en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Vidare ska planen inte endast revideras utan av skollagen följer att planen ska upprättas årligen.

Rutiner för att anmäla till huvudman

Enligt skollagen ska en rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäla detta till huvudmannen som skyndsamt ska utreda omständigheterna.

Rektor vid Torpshammars skola uppger att ärenden om kränkande behandling rapporteras en gång per månad till kommunen.

Skolinspektionen bedömer att skolans rutiner behöver förändras så att kommunen blir löpande blir informerad.

Författning:

6 kap. 8, 10 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektorn inte till att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Enligt skollagen ska, om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, det göras en anmälan till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Vidare ska rektorn besluta om ett åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte.

I intervju med rektor på Torpshammars skola framkommer att om en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som ska uppnås så anmäls detta direkt till rektor av lärare eller vid klassavstämningar en gång per termin. Därefter genomför lärarna kartläggning/utredning och utarbetar åtgärdsprogram. Det händer att rektor kommer in i processen först när läraren har ett förslag på åtgärdsprogram.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste vara delaktig i processen i ett tidigare skede så rektorn fattar beslut om åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte.

Åtgärdsprogram

Enligt rektorn har ett arbete genomförts som har till syfte att förbättra åtgärdsprogrammen, för att de ska bli ett verktyg för personalen i arbetet med särskilt stöd. Skolinspektionen har dock inte tagit del av de nya programmen varför bedömningen utgår från åtgärdsprogram inskickade under våren 2011.

I de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av är elevens behov av stöd beskrivet väldigt kortfattat. I ett av programmen framgår inte att elevens behov och att de åtgärder skolan ska vidta, utgör särskilt stöd. Åtgärder kan i stället vara sådana som är en anpassning av undervisningen, som alla elever har rätt till. I något program saknas vilka åtgärder som ska genomföras och hur dessa ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen bedömer att det av skolans åtgärdsprogram tydligare måste framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas, så de uppfyller författningarnas krav.

Författning:

3 kap. 9 § skollagen.

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte tillräckligt om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Skolinspektionen har tagit del av ett antal individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen från höstterminen 2010. Lärarna ska i dessa, med kryss, ange om eleven når målet, når målet mycket bra eller om eleven inte når målet. I vissa ämnen kompletteras kryssen med kommentarer till måluppfyllelsen och elevens starka sidor samt en framåtsyftande del. I andra ämnen finns enbart kryssmarkeringar.

Enligt skollagen ska läraren ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen bedömer att kryssmarkeringarna i utvecklingsplanerna måste kompletteras med ett skriftligt omdöme. I de fall kommentarer till elevernas måluppfyllelse har gjorts är de inte alltid kopplade till elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven/målen utan allmänt skrivna utifrån elevens egenskaper.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Det finns ingen sammanställning på skolnivå av måluppfyllelsen för årskurs tre och fem. Rektorn uppger dock att resultaten generellt är bra och att det finns resurser att ge stöd till de som har behov av det. Av skolans kvalitetsredovisning för år 2010 finns beskrivningar av vilka mål skolan arbetat med och vad man gjort. Bedömning och utvärdering av måluppfyllelse saknas dock, och även vilka åtgärder som behövs för att fortsätta utveckla utbildningen. Övrigt dokumenterat kvalitetsarbete finns inte.

Rektorn beskriver att kvalitetsarbetet håller på att utvecklas. Kommunen har arbetat fram en modell för skolorna att använda, som ska underlätta de olika stegen med planering, uppföljning och utveckling.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i dokumentationen av kvalitetsarbetet. Vidare saknas sammanställning av måluppfyllelse, utvärdering av resultaten samt vilka åtgärder som ska vidtas för att utveckla utbildningen.

Författning:

4 kap. 4-6 §§ skollagen, Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar.

Bakgrund

Beskrivning av Torpshammars skola

Torpshammars skola är belägen 18 kilometer från Ånge. Det finns 13 elever i förskoleklassen och 58 elever i årskurserna 1-5. I skolbyggnaden finns även fritidshem samt bibliotek.

Rektorn har även ansvar för Överturingens skola, Alby skola, tre förskolor samt tre fritidshem. Bedömningen av fritidshemmens och förskolornas verksamhet redovisas i separata kommunövergripande beslut.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredarna Britta Seeger och Märten Olsson samt undervisningsrådet Lena Ålander.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Sara Lyrenäs
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).